

Warszawa, 13-07-2026 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.510.48.2026.JRO

**Pan
Waldemar Żurek
Minister Sprawiedliwości
AE:PL-45507-58621-HRWWR-20**

Szanowny Panie Ministrze,

do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich od lat wpływają skargi osób ubiegających się o mianowanie na urząd asesora, którzy czasami przez wiele miesięcy oczekują na rozstrzygnięcie ze strony Krajowej Rady Sądownictwa, Prezydenta RP lub Prezesa Rady Ministrów. W niedawnym wyroku Trybunału Konstytucyjny uznał udział tego ostatniego organu w procedurze mianowania asesora za niekonstytucyjny¹. Kierowany przez Pana Ministra resort w oficjalnym komunikacie zapowiedział, że orzeczenie TK nie będzie respektowane².

Co więcej, 29 czerwca br. z prośbą o interwencję w tej sprawie zwróciło się do mnie Stowarzyszenie Absolwentów i Aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury „VOTUM”, wskazując, że *zaistniały spór rozszerza systemowy problem*

¹ Wyrok TK z 25 czerwca 2026 r., K 2/26.

² Ministerstwo Sprawiedliwości jednoznacznie oświadcza, że decyzja wydana w budynku Trybunału Konstytucyjnego w dniu 25 czerwca 2026 roku (sygn. K 2/26) nie jest legalnym orzeczeniem i nie będzie respektowana. Wydana decyzja ma na celu bezprawne rozszerzenie osobistych kompetencji Prezydenta RP kosztem uprawnień Prezesa Rady Ministrów. - [Stanowisko Ministerstwa Sprawiedliwości w sprawie decyzji TK dotyczącej kompetencji Prezydenta RP - Ministerstwo Sprawiedliwości - Portal Gov.pl](#)

wadliwości powołań na osoby, których status dotychczas zasadniczo nie był kwestionowany, tj. asesorów sądowych. Jak wskazuje Stowarzyszenie VOTUM, konsekwencje takiego stanu rzeczy nie mogą i nie powinny być rozstrzygane kosztem egzaminowanych aplikantów, którzy spełnili wszystkie ustawowe wymagania i zakończyli wieloletni, wymagający proces szkolenia. Tymczasem, w obliczu powstałego sporu o charakterze ustrojowym aplikanci pozostają w stanie zawieszenia tak zawodowego, jak i życiowego.

Zaistniała sytuacja skłania do podjęcia refleksji nad korektą procedury mianowania asesorów sądów powszechnych w sposób gwarantujący stabilność ich statusu oraz prawo obywateli do rozpatrzenia sprawy przez niezależny i legalnie ustanowiony sąd. W doktrynie prawa konstytucyjnego od dawna wyrażano wątpliwości co do zgodności obecnego modelu mianowania asesorów sądowych z Konstytucją³. Należy podkreślić, że asesor sądowy nie jest sędzią w rozumieniu konstytucyjnym, o czym świadczy wcześniejsze orzecznictwo TK⁴, odrębna procedura jego mianowania (bez konkursu, na podstawie wyniku egzaminu)⁵ oraz odrębna formuła jego ustanowienia (jest mianowany, a nie powoływany)⁶. W konsekwencji przyznanie Prezydentowi RP kompetencji do mianowania asesorów co do zasady wymaga kontrasygnaty Prezesa Rady Ministrów, a ta okoliczność może budzić wątpliwości z punktu widzenia odrębności i niezależności sądownictwa od władzy wykonawczej (art. 173 Konstytucji RP).

³ D. Malec, *Asesor sądowy – udana reaktywacja historycznej instytucji czy nietrafna nowelizacja Prawa o ustroju sądów powszechnych?*, [w:] *Nil nisi veritas. Księga dedykowana Profesorowi Jackowi Matuszewskiemu*, red. M. Głuszak, D. Wiśniewska-Józwiak, Łódź 2016, s. 544; M. Walasik, *Konstytucyjna koncepcja sądowego wymiaru sprawiedliwości* [w:] A. Laskowska-Hulisz, J. May i M. Mrówczyński (red.), *Honeste procedere. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Kazimierzowi Lubińskiemu*, Warszawa 2018, s. 835–865; J. Kielin-Maziarz, *Instytucja asesora sądowego w polskim systemie wymiaru sprawiedliwości – czy istnieje potrzeba reformy jej statusu ustrojowego?*, RPEiS 2026, z. 1, s. 31-32, 34, 43-44.

⁴ Por. postanowienie TK z 30 października 2006 r., S 3/06.

⁵ Art. 33a ust. 11-15 ustawy o KSSiP (Dz. U. z 2022 r. poz. 217 ze zm.).

⁶ Art. 106i §1 p.u.s.p. (Dz. U. z 2024 r. poz. 334 ze zm.).

Niezależnie od powyższego, warto zwrócić uwagę, że i tak w praktyce KRS, Prezydent RP i Prezes Rady Ministrów niezwykle rzadko sprzeciwiają się mianowaniu absolwenta KSSiP z pozytywnym wynikiem egzaminu sędziowskiego na asesora. Przez blisko 20 lat funkcjonowania nowej instytucji asesora sądowego odrzucenie kandydatury – na różnych etapach procedury – zdarzyło się w niewielu przypadkach, podczas gdy mianowano ponad 1000 asesorów sądów powszechnych.

W doktrynie wskazuje się, że w praktyce rola KRS w procedurze jest czysto formalna: *Ocena ich przydatności do wykonywania zawodu następuje na innym etapie, w trakcie aplikacji odbywają praktyki w sądach, a sama aplikacja zamyka się egzaminem końcowym. Słuszne jest stwierdzenie, że egzamin sędziowski jest już niejako konkursem na miejsce asesorskie, pozostającym bez wpływu zarówno polityków, jak i sędziów*⁷. W przypadku Prezydenta RP i Prezesa Rady Ministrów procedura nie ma już tak zautomatyzowanego charakteru, ale i te organy rzadko odmawiają mianowania kandydata. Należy więc postawić pytanie o celowość angażowania tych organów państwa w mianowanie asesorów, o których kwalifikacjach i przydatności do służby publicznej i tak w praktyce decyduje wynik egzaminu.

Skoro więc obecny model procedury mianowania asesorów budzi wątpliwości konstytucyjne, a ponadto uczestniczące w nim organy i tak rzadko korzystają z kompetencji do nieuwzględnienia kandydatury, należy rozważyć zmiany legislacyjne. Przykładowo mianowanie asesora sądu powszechnego mogłoby następować z mocy prawa z dniem złożenia z wynikiem pozytywnym egzaminu sędziowskiego, albo jego mianowania mógłby dokonywać inny organ usytuowany poza segmentem władzy wykonawczej (np. KRS), co usuwałoby wątpliwości co do

⁷ J. Kielin-Maziarz, *Wpływ Krajowej Rady Sądownictwa na status prawny asesorów sądowych i nowo powoływanych sędziów*, „Przegląd Sądowy” 2025, Nr 4, s. 38-39. Zob. też M. Szwed, *Prawo do sądu ustanowionego ustawą a orzekanie przez sędziów sądów powszechnych powołanych na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa po 6.03.2018 r.*, „Przegląd Konstytucyjny” 2022, Nr 4, s. 108–109; J. Roszkiewicz, *Status sędziów powołanych z naruszeniem prawa po 6 marca 2018 r. oraz wydanych przez nich orzeczeń*, „Przegląd Sejmowy” 2025, Nr 6, s. 79-80

zgodności obecnie obowiązujących w tym zakresie przepisów z art. 173 Konstytucji RP.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich⁸, zwracam się do Pana Ministra z prośbą o podjęcie prac legislacyjnych w kierunku korekty procedury mianowania asesorów sądów powszechnych w sposób gwarantujący stabilność ich statusu oraz prawo obywateli do rozpatrzenia sprawy przez niezależny i legalnie ustanowiony sąd.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 1264 ze zm.